

HÀN QUỐC – NHẬT BẢN: TIẾP TỤC VỤ KIẾN TẠI WTO VỀ QUY CHẾ XUẤT KHẨU

Ngày 2/6/2020, Hàn Quốc tuyên bố sẽ mở lại vụ kiện tại WTO đối với Nhật Bản liên quan đến quy chế xuất khẩu của nước này áp dụng đối với một số sản phẩm xuất khẩu sang Hàn Quốc. Vụ kiện này đã được Hàn Quốc chính thức khởi kiện lên WTO tháng 9/2019 nhưng sau đó đã hoãn lại ngày 22/11/2019 để hai bên tiến hành thương lượng. Tuy nhiên, nhận thấy Nhật Bản không có ý định giải quyết vấn đề mâu thuẫn nói trên, Hàn Quốc đã chính thức yêu cầu WTO nối lại vụ kiện trên thông qua yêu cầu thành lập Ban Hội thẩm giải quyết tranh chấp ngày 19/6/2020.

Vụ việc bắt đầu từ tháng 7/2019 khi Tokyo tuyên bố siết chặt các quy định xuất khẩu sang Hàn Quốc với chất cản màu (resist), nhựa nhiệt dẻo (fluorinated polyimide) và hydro florua có độ tinh khiết cao (HF) – ba nguyên vật liệu chủ chốt trong sản xuất chip bán dẫn, điện thoại thông minh và màn hình TV. Quy định siết chặt xuất khẩu này của Nhật Bản đã ảnh hưởng đến nhiều công ty lớn của Hàn Quốc như Samsung, LG và SK Hynix hiện đang phải nhập khẩu số lượng lớn các sản phẩm trên từ Nhật Bản – hiện đang là nhà cung cấp lớn nhất các sản phẩm này, chiếm tới 90% tổng sản lượng nhựa nhiệt dẻo và chất cản màu, 70% lượng khí HF trên thế giới, khiến các doanh nghiệp Hàn Quốc gặp nhiều khó khăn khi tìm nguyên vật liệu thay thế.

Mặc dù Nhật Bản tuyên bố quy định mới này được đặt ra xuất phát từ lo ngại về khả năng chuyển hướng sử dụng các mặt hàng này sang mục đích quân sự, giới quan sát cho rằng đây thực chất là một hình thức trả đũa đối với Hàn Quốc khi Tòa án Tối cao nước này đưa ra phán quyết ngày 30/10/2018 yêu cầu các doanh nghiệp

Nhật Bản phải bồi thường cho các nạn nhân Hàn Quốc bị cưỡng ép lao động thời chiến.

Ngày 29/6/2020, Nhật Bản đã bác bỏ đề xuất thành lập Ban Hội thẩm WTO của Hàn Quốc để giải quyết vụ tranh chấp này, và khẳng định rằng các hạn chế xuất khẩu của mình phù hợp với quy định của WTO. Tuy nhiên, theo quy định của WTO, Ban Hội thẩm vẫn có thể được thành lập nếu Hàn Quốc tiếp tục đề xuất trong cuộc họp sắp tới của Cơ quan Giải quyết Tranh chấp (DSB) của WTO vào ngày 29/7/2020.

Mâu thuẫn thương mại của Hàn Quốc và Nhật Bản hiện không chỉ dừng lại ở quy định mới này. Cuối tháng 8/2019, Nhật Bản đã loại Hàn Quốc ra khỏi “Danh sách trắng” gồm 27 quốc gia được ưu đãi không bị hạn chế về thủ tục xuất khẩu trong thương mại công nghệ vì lý do an ninh quốc gia. Hàn Quốc đã trả đũa lại tương tự bằng cách loại Nhật Bản ra khỏi “Danh sách trắng” các nước được hưởng ưu đãi rút gọn thủ tục khi xuất khẩu. Ngày 29/6/2020, Nhật Bản khởi xướng điều tra chống bán phá giá với hợp chất hoá học sử dụng cho sản xuất màn hình tinh thể lỏng nhập khẩu từ Hàn Quốc.

Những mâu thuẫn không được giải quyết đã phần nào ảnh hưởng xấu đến quan hệ thương mại giữa Nhật Bản và Hàn Quốc. Năm 2019, nhập khẩu của Nhật Bản từ Hàn Quốc giảm 6,9% xuống còn 28 tỷ USD, trong khi xuất khẩu từ Nhật Bản sang Hàn Quốc giảm tới 12,9%, xuống còn 47 tỷ USD. Năm 2020, cùng với các tác động tiêu cực từ đại dịch COVID-19, dự kiến thương mại song phương Hàn – Nhật sẽ còn tiếp tục đi xuống nếu hai bên không thể khắc phục được những mâu thuẫn hiện tại. ■